

NOTĂ INFORMATIVĂ

La regula privind interzicerea participării la alegeri persoanelor cu două mandate consecutive în funcția de Președinte al Academiei de științe

Mun. Chișinău 20.01.2014

a. **PRINCIPII GENERALE ALE DREPTULUI UNANIM RECUNOSCUT DE STATELE MEMBRE A CONSILIULUI EUROPEI.**

1. Regula privind interzicerea conducerii unei instituții publice peste două termene consecutive era și rămîne un principiu fundamental al democrației și egalității șanselor în Consiliul Europei. Ea este una din principalele obiective a democrației și are ca scop de a acorda fiecărui cetățean posibilitatea prin rotație să conducă și să fie condus. Cetățeanul trebuie să aibă capacitatea să facă bine și una (de a conduce) și alta (de a fi condus).
2. Cum scria Aristotel, nu poți bine să conduci, fără ca să te înveți mai întâi să te supui. Libertatea democratică, consta nu din unicul fapt ca să te supui doar voinței tale, dar în aceea ca să te supui celui locul căruia vei ocupa mîine. De aici și urma regula rotației a funcționarilor, în rezultatul căruia fiecare cetățean avea posibilitatea să obțină funcția de conducere.
3. În această regulă există un mecanism de a învăța și educa cetățeanul în spiritul responsabilității și beneficiului societății. Cetățeanul, venit în funcție, care are un scop și anume cel de a urmări propriul interes, nu poate să excludă posibilitatea că cel ce îl va înlocui nu va face același lucru, și nu-l va lipsi de toate beneficiile. De aceea funcționarii trebuie să ia în considerație interesul suprem a poporului.
4. Funcționarul trebuie să aibă o idee bună despre interesele celor ce sunt conduși. Această sarcină poate fi realizată prin regula rotației cadrelor.

Luînd în vedere faptul că conducătorul vine din rîndurile celor conduși el mai degrabă va fi mai aproape de interesele celor conduși de cît o persoană care mereu se afla la conducere și a uitat de nevoile celor conduși.

5. Interdependența și interschimbabilitatea lor (celor conduși și celor care conduc) nu permite să aibă loc o rupere de interes sau un conflict între cel ce conduce și cel care este condus. De asemenea aceasta regula exclude privatizarea sau uzurparea puterii. În situația cînd se aplică regula rotației cadrelor, existent în timpul de față, sistema este mult mai legitimă și mult mai adecvată înțelesului de democrație.

b. CADRUL LEGAL AL REPUBLICII MOLDOVA

6. Conform legii RM nr. 1181 din 27.07.2000 "Cu privire la Academia de Științe a Moldovei era prevăzut că Președintele Academiei de Științe a Moldovei nu poate fi ales mai mult de cît două termene consecutive.

7. Articolul 11 al acestei legi prevedea:

Articolul 11. Președintele Academiei de Științe

(1) Conducător al Academiei de Științe este Președintele.

(2) Președintele este ales de către Adunarea Generală prin vot secret, o dată la 4 ani, **pe cel mult două termene**, dintre membrii titulari ai Academiei de Științe și este responsabil de activitatea sa în fața Adunării Generale.

Procedura de alegere a Președintelui și mandatul acestuia sînt stabilite în Statutul Academiei de Științe.

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312925>.

8. Această regulă prevedea că nici o persoană nu putea exercita funcția de Președintele Academiei de Științe mai mult de cît două termene consecutiv. De asemenea legea nu restricționa această regulă prin careva cifre sau termene. Regula se referea numai la faptul interzicerii deținerii funcției de Președintele Academiei de Științe mai mult de cît două termene consecutiv. Cu alte cuvinte ori ce al treilea termen de exercitarea acestei funcției era interzis.

9. La data de 15.07.2004 de către Parlamentul Republicii Moldova a fost adoptat Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259.

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=28623>.

10. Conform acestei legi legiuitorul de asemenea a prevăzut regula interzicerii participării la conducerea Academiei de Științe a Moldovei unei persoane mai mult de cît două mandate consecutiv.

11. Astfel articol 82 al Codului prevede:

Articolul 82. Președintele Academiei de Științe

(1) Președintele Academiei de Științe este ales de Asamblie prin vot secret, pentru o perioadă de 6 ani (**dar cel mult pentru două termene consecutive**), dintre membrii titulari ai Academiei de Științe. El este responsabil în fața Asambleii și Guvernului de activitatea sa. Procedura alegerii președintelui Academiei de Științe este stabilită de Statutul Academiei de Științe.

12. Cu alte cuvinte cît dreptul internațional unanim recunoscut atît și legislația Republicii Moldova clar interzice conducerea Academiei de științe a Republicii Moldova de către o persoană mai mult de cît două termene consecutive.

13. Vizavi de situația creată la Academia de Științe a Republicii Moldova la ziua de azi cu certitudine că D-l Academician Gheorghe Duca nu poate candida pentru a-l treilea termen în funcția de Președintele Academiei de Științe a Republicii Moldova.